

DATGANIAD PRIFYSGOL ABERYSTWYTH YNGHYLCH CAETHWASIAETH FODERN A MASNACHU POBL 2024

CRYNODEB

Rydym wedi ymrwymo i wella ein harferion er mwyn gwrthsefyll y camfanteisio sy'n digwydd yn sgil caethwasiaeth a masnachu pobl. Er mwyn cyflawni hyn, rydym wedi ymrwymo i ddeall risgiau caethwasiaeth fodern a sicrhau na cheir unrhyw gaethwasiaeth fodern yn ein busnes ni ein hunain nac yn ein cadwyni cyflenwi.

Gwneir y datganiad hwn yn unol ag adran 54(1) Deddf Caethwasiaeth Fodern 2015 (fel y'i diwygiwyd wedi hynny), a dyma ein datganiad caethwasiaeth a masnachu pobl am y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben ar 31/07/2024. Yn ogystal, mae'r datganiad hwn yn nodi ymrwymiadau'r Brifysgol mewn perthynas â Chod Ymarfer Llywodraeth Cymru ar Gyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi.

RHAGARWEINIAD GAN GYNGOR Y BRIFYSGOL

Mae caethwasiaeth fodern yn drosedd ac mae methiant y Wladwriaeth i'w hatal, ac i amddiffyn y rheini sy'n dioddef yn ei sgil, yn torri hawliau dynol sylfaenol. Mae iddi lawer ffurf, megis caethwasiaeth, caethwasanaeth, llafur dan orfod a llafur gorfodol, a masnachu pobl. Yr hyn sy'n gyffredin iddynt oll yw bod rhyddid unigolyn yn cael ei gyfyngu gan unigolyn arall, a hynny er mwyn camfanteisio arnynt er elw personol neu fasnachol.

Gwneir y datganiad hwn yn unol ag adran 54(1) Deddf Caethwasiaeth Fodern 2015 (fel y'i diwygiwyd wedi hynny), a dyma ein datganiad caethwasiaeth a masnachu pobl am y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben ar 31/7/2024.

STRWYTHUR SEFYDLIADOL

Yn unol â Siarter Frenhinol Atodol Prifysgol Aberystwyth, y Cyngor yw "corff llywodraethol goruchaf y Brifysgol" ac mae'n gyfrifol am "benderfynu ar gyfeiriad strategol y Brifysgol ac am y modd y gweithredir materion ariannol a gweinyddol, a materion eraill y Brifysgol, yn unol â'i hamcanion".

Yr Is-Ganghellor, sef prif swyddog academiaidd, gweinyddol a chyfrifo'r sefydliad, sydd â'r cyfrifoldeb am reolaeth weithredol feunyddiol y Brifysgol - ac er y bydd yn cadw arolygaeth strategol gyffredinol, bydd hefyd yn dirprwyo nifer o swyddogaethau gweithredol i'r swyddogion priodol.

EIN CADWYNI CYFLENWI

Mae'r Brifysgol yn gwario dros £38.5m ar nwyddau, gwasanaethau a gwaith heblaw am gyflogau. Mae'r Brifysgol yn diwallu ei hanghenion mewn ffordd sy'n sicrhau gwerth am arian ar sail oes gyfan, o ran creu budd nid yn unig i'r sefydliad ond hefyd i'r gymdeithas a'r economi, gan wneud cyn lleied â phosibl o niwed i'r amgylchedd.

Yn fras, gellir rhannu cadwyni cyflenwi'r Brifysgol yn bum prif gategori, sef:

- Nwyddau Traul a Chyfarpar Labordai
- Adnoddau Llyfrgell
- Gwasanaethau Proffesiynol
- Cyfarpar a Gwasanaethau TGCh
- Nwyddau, Gwasanaethau a Gwaith Ystadau.

Y prif categorïau lle ceir risgiau perthnasol yw nwyddau swyddfa, nwyddau traul labordai, cyfarpar TGCh, a rhai o wasanaethau'r ystadau, er enghraifft gwasanaethau glanhau a ddaw o ffynonellau allanol o bryd i'w gilydd.

Mae Prifysgol Aberystwyth yn aelod o Gonsortiw Pwrcasu Addysg Uwch Cymru (HEPCW). Mae'r Consortiw yn gweithio'n effeithiol ochr yn ochr â'r consortia pwrcasu cyfatebol i brifysgolion eraill Prydain a grwpiau cenedlaethol, a cheir perthynas flaengar a llwyddiannus rhyngddynt.

Mae'r rhaglen gyd-gontractio yn cynnig portffolio cydweithrediadol cynhwysfawr ac aeddfed, sy'n cynnwys rhai o'r categorïau uchel eu risg a restrir uchod.

Mae mwyfwy o'n cyflenwyr yn y categorïau uwch eu risg hyn wedi ymrwymo i God Sylfaenol y Fenter Masnachu Moesegol (Ethical Trading Initiative) ac mae Consortia Pwrcasu Prifysgolion Prydain yn gweithio i sicrhau bod y cyflenwyr sy'n weddill yn y categorïau hyn yn ymuno â hwy. Seiliwyd Cod Sylfaenol yr ETI ar gonfensiynau'r Sefydliad Llafur Rhyngwladol (ILO) ac mae'n god arferion llafur a gydnabyddir yn rhyngwladol, sy'n mynnu:

1. Bod cyflogaeth yn rhywbeth i'w ddewis yn rhydd;
2. Y dylid parchu'r rhyddid i ymgysylltu a'r hawl i gydfargeinio;
3. Bod amodau gwaith yn ddiogel a glanwaith;
4. Na ddefnyddir llafur plant;
5. Y dylid talu cyflog byw;
6. Nad yw oriau gwaith yn ormodol;
7. Na ddylid gwahaniaethu ar unrhyw sail;
8. Bod cyflogaeth reolaidd yn cael ei darparu;
9. Na chaniateir triniaeth lem nac annynol.
10. Bod polisi ysgrifenedig ar gyflogaeth foesegol yn cael ei lunio;
11. Bod polisi ysgrifenedig i gefnogi chwythwyr chwiban yn cael ei lunio;
12. Bod aelodaeth o undebau llafur yn cael ei chefnogi.

Cyfarpar TGCh

Mae Prifysgol Aberystwyth yn rhan o nifer o gytundebau pwrcasu cydweithrediadol ar gyfer cyfarpar TGCh.

Trwy'r cytundebau pwrcasu cydweithrediadol hyn, mae'r Brifysgol yn cefnogi egwyddorion Electronics Watch, sef mudiad monitro annibynnol sy'n gweithio i ennill parch i hawliau gweithwyr yn y diwydiant electroneg byd-eang, trwy gyfrwng pwrcasu cyhoeddus cymdeithasol-gyfrifol yn Ewrop. Rydym yn cydweithio â'n cyflenwyr dan gontract i gyflwyno ac ymrwymo i drefniadau monitro newydd os yw codau ymddygiad corfforaethol a pholisïau ac arferion archwilio cymdeithasol yn methu o ran eu tryloywder a'u heffeithiolrwydd.

EIN POLISÏAU AR GAETHWASIAETH A MASNACHU POBL

Rydym wedi ymrwymo i sicrhau nad oes unrhyw gaethwasiaeth fodern na masnachu pobl yn ein cadwyni cyflenwi nac yn unrhyw ran o'n busnes.

Yng ngoleuni'r rhwymedigaeth i adrodd ar fesurau i sicrhau na cheir caethwasiaeth yn unrhyw ran o'n busnes na'n cadwyn gyflenwi, byddwn yn adolygu ein polisïau a'n gweithdrefnau ar gyfer y gweithle er mwyn asesu pa mor effeithiol ydynt o ran canfod a mynd i'r afael â materion sy'n berthnasol i gaethwasiaeth fodern. Bydd y Brifysgol hefyd yn ystyried y polisïau hynny sy'n cael eu datblygu gan y llywodraeth ynghylch cadwyni cyflenwi moesegol.

Bydd ein polisiau a'n gweithdrefnau ar gyfer y gweithle yn dangos ein hymrwymiad i weithredu'n foesegol a chydag uniondeb ym mhob un o'n cysylltiadau busnes, ac i gyflwyno a gorfodi systemau a rheolaethau effeithiol i sicrhau na cheir caethwasiaeth fodern na masnachu pobl yn unrhyw ran o'n cadwyni cyflenwi.

PROSESAU DIWYDRWYDD DYLADWY A'U HEFFEITHIOLRWYDD

Rydym wedi rhoi mentrau ar waith i gyflwyno systemau a fydd yn:

- Canfod ac asesu meysydd lle ceir risg bosibl yn ein cadwyni cyflenwi
- Lleihau'r risg bod caethwasiaeth a masnachu pobl yn digwydd yn ein cadwyni cyflenwi
- Cadw golwg ar feysydd lle ceir risg bosibl yn ein cadwyni cyflenwi
- Diogelu unigolion sy'n chwythu'r chwiban.

Mae'r Brifysgol wedi nodi'r prif gategoriâu risg ym meysydd ein gwariant ac wedi rhoi prosesau yn eu lle i sicrhau y bydd yr holl ymarferion caffael newydd yn mynnu bod yr holl ddarpar gyflenwyr yn cadarnhau eu bod yn gweithredu'n unol â gofynion y Ddeddf Caethwasiaeth Fodern (2015).

Yn ogystal, mae'r Brifysgol wedi cymryd camau i gyflwyno'r cyflog byw gwirfoddol yn llawn, ac wedi cael ei hachredu'n gyflogwr Cyflog Byw er 2018.

HYFFORDDIANT

Er mwyn sicrhau dealltwriaeth drwyadl o risgiau caethwasiaeth fodern a masnachu pobl yn ein cadwyni cyflenwi a'n sefydliad, rydym wedi codi ymwybyddiaeth ymhlith ein staff ynglŷn â chaethwasiaeth fodern a thorri hawliau dynol. Mae'r staff sy'n gweithio ym maes caffael wedi cwblhau hyfforddiant ar-lein ar gaffael a chyflenwi moesegol.

Cod Ymarfer: Cyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi

Yn 2017, lansiodd Llywodraeth Cymru God Ymarfer ar Gyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi, er mwyn sicrhau bod holl sefydliadau'r sector cyhoeddus yn cymryd camau i ddileu arferion cyflogaeth anghyfreithlon ac anfoesegol ac i sicrhau bod gweithwyr ymhob rhan o'r gadwyn cyflenwi yn cael eu trin yn deg. Mae'r Brifysgol wedi llofnodi'r Cod Ymarfer hwn, gyda'r bwriad o gydymffurfio â 12 ymrwymiad a gynlluniwyd i ddileu caethwasiaeth fodern a chefnogi arferion cyflogaeth moesegol.

Mae cynllun gweithredu wedi cael ei ddatblygu i roi sylw i'r 12 ymrwymiad sydd yn y Cod Ymarfer. Hyd yma mae 9 ymrwymiad wedi'u cwblhau ac mae'r ymrwymadau isod wedi'u cwblhau'n rhannol:

- Disgwyl i'n cyflenwyr ymrwymo i'r Cod Ymarfer hwn er mwyn cynorthwyo i sicrhau bod arferion cyflogaeth moesegol yn cael eu defnyddio ledled y gadwyn cyflenwi.
- Monitro arferion cyflogaeth ein cyflenwyr sydd â lefel uchel o risg, gan osod hon yn eitem arferol ar yr agenda ar gyfer pob cyfarfod / adolygiad rheoli contract.
- Annog ein cyflenwyr dramor i dalu cyflog teg i'r holl staff ac i sicrhau bod staff sy'n gweithio yn y Deyrnas Unedig yn cael isafswm cyflog fan lleiaf.

PERFFORMIAD O RAN EIN HAMCANION AR GYFER 2023-24

Mae'r Brifysgol wedi gwneud cynnydd o ran yr amcanion a nodwyd, ac mae'r adran hon yn tynnu sylw at y llwyddiannau hynny:

- Trosglwyddo'r holl gontractau presennol/dyfodol i'r gofrestr contractau newydd.

Mae cofrestr contractau mewnol bellach wedi'i datblygu ac mae'r holl gontractau presennol wedi'u hychwanegu a bydd unrhyw gontractau yn y dyfodol yn cael eu hychwanegu pan fyddant yn cael eu dyfarnu.

- Parhau i ddatblygu ein hymwneud â NETPositive Futures drwy gymharu ein cronfeydd data o gyflenwyr bob blwyddyn a chanfod unrhyw fylchau. Cynyddu'r nifer sy'n cymryd rhan drwy gysylltu â'r holl gyflenwyr nad ydynt wedi'u cofrestru ar hyn o bryd gyda NETPositive Futures.

Cododd cyfle i benodi Myfyriwr Graddedig dan Hyfforddiant Cyllid, gyda'r rôl benodol o wella ymgysylltiad cyflenwyr â Dyfodol NETPositive. Penodwyd yr aelod o staff ym mis Hydref 2023 a chwblhaodd brosiect yn cysylltu â'r cyflenwyr ar ein cronfa ddata gyfan i hyrwyddo NETPositive Futures. Ychwanegwyd geiriad sy'n hyrwyddo cofrestriad â NETPositive Futures hefyd at ddogfennau tendro.

- Sicrhau bod yr holl staff caffael yn diweddarau eu hyfforddiant caethwasiaeth fodern yn flynyddol.

Mae'n ofynnol i aelodau'r Tîm Caffael gofnodi eu presenoldeb ar y cyrsiau gloywi caethwasiaeth fodern hyn fel rhan o'r Cynllun Cyfraniad Uwch (ECS).

- Parhau i gynyddu gwybodaeth am gyflenwyr yn gyffredinol, gan dargedu'n benodol y cyflenwyr rhyngwladol hynny y codwyd pryderon o ran caethwasiaeth fodern yn eu cylch drwy ddefnyddio adnodd sy'n seiliedig ar wybodaeth am y farchnad.

Mae pob Rheolwr Categori bellach yn defnyddio data sy'n seiliedig ar wybodaeth am y farchnad a ddarperir gan IBISWorld wrth adolygu gwariant a datblygu strategaethau caffael penodol i gategori.

EIN HAMCANION AR GYFER 2024-25

Yn 2024-25 byddwn yn adeiladu ar y gwaith a wnaed yn 2023-24. Mae'r Brifysgol wedi ymrwymo i ddeall ei chadwyni cyflenwi'n well ac i weithio tuag at gynyddu tryloywder a chymryd mwy o gyfrifoldeb tuag at y bobl sy'n gweithio o fewn y cadwyni hynny. I gyrraedd y nod hwn, byddwn yn:

- Gan adeiladu ar y gwaith a gwblhawyd wrth ddatblygu cofrestr contractau, byddwn yn datblygu ac yn cyhoeddi llwybr contractau yn allanol i ganiatáu i'r farchnad gyflenwi nodi cyfleoedd tendro sydd ar ddod o fewn y Brifysgol.
- Parhau i ddatblygu ein hymwneud â NETPositive Futures drwy gymharu ein cronfeydd data o gyflenwyr bob blwyddyn a chanfod unrhyw fylchau. Cynyddu'r nifer sy'n cymryd rhan drwy gysylltu â'r holl gyflenwyr nad ydynt wedi'u cofrestru ar hyn o bryd gyda NETPositive Futures.
- Sicrhau bod yr holl staff caffael yn diweddarau eu hyfforddiant caethwasiaeth fodern yn flynyddol.
- Parhau i gynyddu gwybodaeth am gyflenwyr yn gyffredinol, gan dargedu'n benodol y cyflenwyr rhyngwladol hynny y codwyd pryderon o ran caethwasiaeth fodern yn eu cylch drwy ddefnyddio adnodd sy'n seiliedig ar wybodaeth am y farchnad.